

Ніна І. Соловйова, Сергій М. Макаренко, Наталя М. Олійник
МЕТОДОЛОГІЧНА КОРЕКТНІСТЬ ПРОГНОЗНОГО
ОЦІНЮВАННЯ ПАРАМЕТРІВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

У статті запропоновано методичні підходи до оцінювання розвитку адміністративно-територіальних одиниць на основі скорегованої системи показників, які мають найбільший вплив на економіку країни в цілому та регіони зокрема, а також враховують особливості розвитку кожної території. Розроблено дієву модель прогнозування, на основі якої можливо обґрунтовувати план подальшого розвитку проблемних територій, а також забезпечити взаємоузгоджений розвиток економічної та соціальної сфер.

Ключові слова: оцінювання та прогнозування; соціально-економічний розвиток; адміністративно-територіальні одиниці.

Табл. 1. Літ. 10.

Нина И. Соловьева, Сергей Н. Макаренко, Наталия Н. Олейник
МЕТОДОЛОГИЧЕСКАЯ КОРРЕКТНОСТЬ ПРОГНОЗНОЙ
ОЦЕНКИ ПАРАМЕТРОВ СОЦИАЛЬНО-ЭКОНОМИЧЕСКОГО
РАЗВИТИЯ РЕГИОНОВ

В статье предложены методические подходы к оценке развития административно-территориальных единиц на основе скорректированной системы показателей, которые оказывают наибольшее влияние на экономику страны в целом и регионы в частности, а также учитывают особенности развития каждой территории. Разработана действенная модель прогнозирования, на основе которой возможно обосновывать план дальнейшего развития проблемных территорий, а также обеспечить взаимосогласованное развитие экономической и социальной сфер.

Ключевые слова: оценивание и прогнозирование; социально-экономическое развитие; административно-территориальные единицы.

Nina I. Soloviova¹, Serhii M. Makarenko², Nataliya M. Oliynik³
METHODOLOGICAL CORRECTNESS OF FORECAST
ESTIMATION OF THE REGIONAL SOCIOECONOMIC
DEVELOPMENT PARAMETERS

The article considers the methodical approaches to the assessment of administrative units based on the adjusted system parameters that have the greatest impact on the economy and regions in particular, and also take into account the peculiarities of each area. The proposed effective forecasting and planning model of the problem areas development ensures the enhancement of mutually agreed economic and social spheres.

Keywords: assessment and forecasting; socioeconomic development; administrative-territorial units.

Peer-reviewed, approved and placed: 8.04.2016.

Постановка проблеми. Відсутність обґрунтованої та коректної моделі оцінювання й прогнозування розвитку регіонів не дозволяє органам державної влади та місцевого самоврядування визначити дієвий комплекс заходів, спрямованих на розвиток територій, що, як наслідок, призводить до нерациональ-

¹ Kherson State University, Ukraine.

² Kherson State University, Ukraine.

³ Kherson National Technical University, Ukraine.

ного та неефективного використання джерел фінансування для впровадження та виконання заходів, вплив яких на економіку регіону є незначним. Відсутність достовірної оцінки рівня соціально-економічного розвитку підриває рівень довіри іноземних інвесторів до вітчизняних джерел інформації, що відображається на офіційних веб-сайтах центральних органів державної влади (Міністерства економічного розвитку і торгівлі України (www.me.gov.ua), Державної служби статистики України (www.ukrstat.gov.ua) тощо), це призводить до погіршення інвестиційної привабливості вітчизняної економіки та зменшення обсягів залучення прямих іноземних інвестицій.

У сучасних умовах бізнес-середовища органи державної влади та місцевого самоврядування спільно з представниками суб'єктів господарювання усіх форм власності зацікавлені в розробці узгодженого механізму проведення достовірного оцінювання рівня соціально-економічного розвитку та побудові дієвої прогностичної моделі, що дозволить визначити вплив найвагоміших факторів на результативний показник та окреслити план подальших заходів стосовно розвитку адміністративно-територіальних одиниць, особливо віднесених до депресивних територій.

Аналіз останніх публікацій. Дослідження особливостей проведення оцінювання та прогнозування соціально-економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць проводили у своїх аналітичних працях як фахівці органів державної влади (Державна служба статистики спільно з Міністерством економічного розвитку і торгівлі України [1–3]) та комерційних структур (Фонд «Ефективне управління» [5]), так і представники наукової спільноти: Т.Л. Желюк [4], О.В. Лозова [6; 7], С.М. Ромашко [8], Е.М. Лібанова [9], М.А. Хвесик [9], І.В. Ярошенко [10], І.Б. Семигуліна [10]. Незважаючи на вагомий напрацювання, залишаються проблеми, що потребують додаткового наукового аналізу особливо щодо обґрунтованості використання запропонованої групи показників та методики оцінювання соціально-економічного розвитку регіонів.

Метою дослідження є розробка концептуальних засад і практичних рекомендацій щодо формування системи аналізу та визначення показників для проведення оцінювання та прогнозування соціально-економічного розвитку вітчизняної національної та регіональної економіки з подальшим внесенням змін та удосконаленням діючих нормативно-правових актів.

Основні результати дослідження. На сьогодні науковцями розроблено низку методик оцінювання рівня розвитку регіонів, які відрізняються за критеріями оцінювання, набором показників тощо. Найчастіше використовуються такі методи оцінювання: параметричні – за системою локальних показників – параметри стану, нормативні, плановані, прогнозовані тощо; інтегральні – з урахуванням сумісності та взаємодоповнюваності окремих показників в отриманні загального кінцевого результату; за коефіцієнтами, за показниками питомої ваги і значущості, що враховують значущість окремих показників у загальному результаті; рейтингове оцінювання (за методом суми місць або зробленого внеску в розвиток).

Практика показує, що при проведенні аналізу соціально-економічного розвитку вкрай важливо обґрунтувати застосування конкретних показників і

способів їх розрахунку. Разом з тим, необхідно враховувати, що найбільшої глибини аналізу можна досягти при конструюванні ієрархічної системи індикаторів, використовуючи відповідні інтегральні показники.

Успішне оцінювання неможливе без конкретизації індикаторів – орієнтуючих економічних показників, вимірників, які дозволяють певною мірою передбачити напрямок майбутнього розвитку економічних процесів.

Заслугує на увагу метод ранжування бальної або рейтингової оцінки, що отримав широке поширення в зарубіжній і вітчизняній практиці аналітичних регіональних досліджень. В Україні зазначений метод відповідно до методик, передбачених у Постановах Кабінету Міністрів України від 9.06.2011 № 650 [2] та від 9.04.2012 № 335 [1], використовувався до березня 2014 р. включно при оцінюванні результатів діяльності Ради міністрів АР Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій.

Цей методичний підхід до оцінювання рівня розвитку регіонів дозволяє перевести всі показники, що використовуються в методиці, до єдиного коефіцієнта, який враховуватиме всі можливі коливання. І вже на підставі отриманих розрахунків зробити висновок щодо найбільш конкурентоспроможних та проблемних регіонів, що стримують загальний рівень розвитку країни загалом.

Разом з тим, вказана методика має низку недоліків, пов'язаних не лише з визначенням механізму розрахунків, але й із самим переліком запропонованих показників оцінювання. Так, загальна кількість показників відповідно до вищевказаних постанов [1; 2] дорівнювала 81 найменування за 10 напрямками аналізу. Разом з тим, деякі з наведених показників не використовувалися під час розрахунку рейтингової оцінки взагалі чи по відношенню лише до м. Києва та м. Севастополя. Так, за підсумками 2013 р. оцінювання без міст Києва та Севастополя проводилася лише за 52 показниками, серед яких 16 – відображають темпи (індекси) зростання/зменшення, 9 – питому вагу вказаного показника, 19 – мають натуральні одиниці виміру, 8 – інші одиниці виміру. Інші 29 показників, передбачених постановами [1; 2], мають суто інформативний характер.

За кожним напрямом оцінювання (економічний розвиток; інвестиційна, наукова та інноваційна діяльність; державні фінанси; підтримка бізнесу; споживчий ринок; населення та ринок праці; житлово-комунальне господарство; освіта та охорона здоров'я; рівень злочинності; екологія) закріплена певна кількість показників. Запропонована методика оцінювання передбачає, що на підставі визначеного коефіцієнта по кожному показнику визначається середнє значення для даного напрямку. Загальне ж місце регіону знаходиться як середньоарифметичне значення по кожному напрямку. Проте, кількість показників та питома вага кожного напрямку в загальній системі оцінювання є неоднаковою. Як наслідок, напрямком, де використовується лише два показники для оцінювання («рівень злочинності»), має однакову питому вагу з напрямком, де використовується 14 показників («економічний розвиток»), що не дозволяє провести аргументоване оцінювання і визначити реальний стан справ в регіонах.

Також викликає сумнів доцільність використання деяких показників, що характеризують відносні темпи зростання (зменшення). Наприклад, темп зро-

стання обсягів капітальних інвестицій у січні-березні 2014 р. по Харківській області склав 105,2%, рейтингове місце – 8-ме серед 25 регіонів. Поряд з цим, обсяг капітальних інвестицій (крім інвестицій з державного бюджету) в розрахунку на одиницю населення склав лише 516 грн, або 16-те рейтингове місце. По м. Києву спостерігається інша тенденція: темп зростання обсягів капітальних інвестицій у січні-березні 2014 р. був 100,9% (9-те місце), обсяг капітальних інвестицій (крім інвестицій з державного бюджету) у розрахунку на одиницю населення – 4203,6 грн (1-ше місце). Якщо ж провести оперативні розрахунки суми приросту обсягів капітальних інвестицій за умови можливості вищезазначених темпів зростання, то приріст по Харківській області складає 25,5 грн ($516 - (516 / 1,052)$), а по м. Києву – 37,5 грн. ($4203,6 - (4203,6 / 1,009)$). Як бачимо, сума приросту в натуральних одиницях виміру по м. Києву має більше значення, ніж по Харківській області, що суперечить фактичним результатам оцінювання.

Спостерігається тенденція, що при оцінюванні результатів діяльності регіонів за звітний період використовуються матеріали попередніх періодів чи оперативні дані, які суттєво викривляють результати оцінки сучасного стану справ у даній місцевості.

Також викликає занепокоєння механізм визначення переліку показників, за якими проводиться рейтингове оцінювання адміністративно-територіальних одиниць. Наприклад, розроблення програми (стратегії) розвитку Херсонської області зазвичай здійснюється у такій послідовності: збір та узагальнення профільними підрозділами районних державних адміністрацій та міськвиконкомів міст обласного значення інформації щодо короткострокових та довгострокових планів розвитку місцевого бізнесу; враховуючи тенденції фінансового забезпечення та розвитку місцевої економіки за останні декілька років, місцевими підрозділами органів виконавчої влади та самоврядування готуються пропозиції профільному структурному підрозділу обласної державної адміністрації щодо заходів та прогнозних показників програми (стратегії) розвитку в такому форматі, що адміністративно-територіальна одиниця, яка їх надала, зуміла б за будь-яких обставин забезпечити їх стовідсоткове виконання; структурний підрозділ обласної державної адміністрації проводить аналіз та узагальнення наданих кількісних та якісних показників розвитку відповідних адміністративно-територіальних одиниць і формує проект програми розвитку області з переліком основних показників, за якими буде проводитися аналіз виконання вказаного програмного документу; наступним етапом є погодження проекту програми (стратегії) розвитку області у встановленому порядку із заступниками голови обласної державної адміністрації й винесенням вказаного програмного документу на розгляд колегиї обласної державної адміністрації; у випадку позитивних відгуків від членів колегиї обласної державної адміністрації розпорядженням голови обласної державної адміністрації схвалюється проект програми (стратегії) розвитку області; після схвалення місцевими органами державної влади проект стратегії передається до розгляду посадовим особам та депутатам обласної ради; після врахування зауважень від представників органів місцевого самоврядування проект програми (стратегії) розвитку області та основних макроекономічних показників на най-

ближчі три роки передається для розгляду та затвердження на сесії обласної ради.

Як бачимо з наведеного ланцюга дій, під час розробки програми (стратегії) розвитку області та основних макроекономічних показників на найближчі три роки робота починається не з визначення результативного показника, за яким можливе проведення оцінювання рівня розвитку адміністративно-територіальної одиниці, та факторів, які мають найвагомійший вплив на нього, а з визначення баз спостереження та пошуку джерел інформації, що суттєво ускладнює моделювання соціально-економічних процесів розвитку області: приймаються за основу показники економічного та соціального розвитку, які не мають суттєвого впливу на загальний показник розвитку регіону, проте відповідно до них дана територія має найкращі результати у порівнянні з іншими адміністративно-територіальними одиницями.

Для усунення вказаних недоліків робота повинна починатися з визначення цілей, які зумовлюють потребу в інформації, а потім і бази для спостереження. Починати роботу з визначення баз для спостереження або (що ще гірше, хоча і часто зустрічається) з пошуку джерел – означає зробити фатальну помилку. Це, звичайно, дозволить зібрати певний обсяг даних, проте більшість з них виявляться даремними, а невелика кількість корисних даних загубляться в масі непотрібної інформації.

Також наявність широкого кола показників при проведенні оцінки може призвести до зменшення питомої ваги найбільш впливових факторів, збільшити вірогідність похибки при оцінюванні та прогнозуванні і направити центральні та місцеві органи влади й органи місцевого самоврядування на впровадження комплексу заходів з покращення значень несуттєвих для регіонів показників. Враховуючи зазначене, для проведення достовірного оцінювання соціально-економічного розвитку необхідно визначити вплив кожного із запропонованих показників на загальний результативний показник, за яким умовно можна виявити та проаналізувати стан справ в країні взагалі й в окремому регіоні зокрема, і перевірити наявність мультиколінеарності між показниками. Результативним показником, який найкраще характеризує рівень економічного та соціального розвитку країни (регіону), пропонуємо вважати валовий внутрішній (регіональний) продукт в розрахунку на одну особу.

Для проведення відповідного дослідження будемо використовувати офіційні дані Державної служби статистики та матеріали Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [3] за 2010 р. – I-ий квартал 2014 р. (14 звітних періодів), які використовувалися при проведенні оцінки результатів діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій. Загальна кількість проаналізованих показників – 34.

Використовуючи формулу для обчислення коефіцієнтів парної кореляції, було встановлено наступний зв'язок між вказаними показниками:

- $r_{YX_1} = -0,017$ – у відповідності зі шкалою оцінки зв'язку змінних, взаємозв'язок між Y та X_1 не вбачається, а отже вплив даного фактору на кінцевий результат є несуттєвим і до моделі вказаний показник не повинен включатися;

- $r_{yx2} = 0,9922$ – зв'язок між Y та X_2 вважається дуже високим;
- $r_{yx3} = 0,092$ – взаємозв'язок між Y та X_3 не вбачається;
- $r_{yx4} = 0,865$ – зв'язок між Y та X_4 вважається високим;
- $r_{yx5} = 0,8657$ – зв'язок між Y та X_5 вважається високим;
- $r_{yx6} = -0,1494$ – зв'язок між Y та X_6 не вбачається;
- $r_{yx7} = 0,824$ – зв'язок між Y та X_7 вважається високим;
- $r_{yx8} = 0,435$ – зв'язок між Y та X_8 вважається середнім;
- $r_{yx9} = -0,1116$ – зв'язок між Y та X_9 не вбачається;
- $r_{yx10} = -0,5488$ – зв'язок між Y та X_{10} вважається середнім;
- $r_{yx11} = -0,004$ – зв'язок між Y та X_{11} не вбачається;
- $r_{yx12} = 0,9914$ – зв'язок між Y та X_{12} вважається дуже високим;
- $r_{yx13} = 0,6451$ – зв'язок між Y та X_{13} вважається середнім;
- $r_{yx14} = 0,2762$ – зв'язок між Y та X_{14} не вбачається;
- $r_{yx15} = 0,0275$ – зв'язок між Y та X_{15} не вбачається;
- $r_{yx16} = 0,996$ – зв'язок між Y та X_{16} вважається дуже високим;
- $r_{yx17} = -0,2$ – зв'язок між Y та X_{17} не вбачається;
- $r_{yx18} = -0,6826$ – зв'язок між Y та X_{18} вважається вище середнього;
- $r_{yx19} = -0,0408$ – зв'язок між Y та X_{19} не вбачається;
- $r_{yx20} = 0,7775$ – зв'язок між Y та X_{20} вважається вище середнього;
- $r_{yx21} = -0,0688$ – зв'язок між Y та X_{21} не вбачається;
- $r_{yx22} = 0,8906$ – зв'язок між Y та X_{22} вважається високим;
- $r_{yx23} = -0,2473$ – зв'язок між Y та X_{23} не вбачається;
- $r_{yx24} = -0,705$ – зв'язок між Y та X_{24} вважається вище середнього;
- $r_{yx25} = -0,725$ – зв'язок між Y та X_{25} вважається вище середнього;
- $r_{yx26} = 0,5423$ – зв'язок між Y та X_{26} вважається середнім;
- $r_{yx27} = 0,0563$ – зв'язок між Y та X_{27} не вбачається;
- $r_{yx28} = -0,3176$ – зв'язок між Y та X_{28} не вбачається;
- $r_{yx29} = -0,6972$ – зв'язок між Y та X_{29} вважається середнім;
- $r_{yx30} = -0,467$ – зв'язок між Y та X_{30} вважається середнім;
- $r_{yx31} = -0,4825$ – зв'язок між Y та X_{31} вважається середнім;
- $r_{yx32} = 0,0006$ – зв'язок між Y та X_{32} не вбачається;
- $r_{yx33} = 0,97$ – зв'язок між Y та X_{33} вважається дуже високим;
- $r_{yx34} = -0,3542$ – зв'язок між Y та X_{34} не вбачається.

Як бачимо з проведених розрахунків, із проаналізованих 34 показників при проведенні оцінювання результатів діяльності регіонів у вказаній редакції доцільно використовувати щонайбільше 19 показників, зв'язок яких із результативним показником має вище за середнє значення. Це такі показники:

- обсяг реалізованої промислової продукції у розрахунку на одиницю населення, грн (X_2);
- обсяг виробництва сільськогосподарської продукції на 100 га сільськогосподарських угідь, грн (X_4);

- обсяг виробництва продукції сільського господарства в розрахунку на одиницю сільського населення (у постійних цінах), грн (X_5);
- рівень оплати за спожиту електроенергію наростаючим підсумком з початку року, % (X_7);
- рівень оплати за спожитий природний газ наростаючим підсумком з початку року, % (X_8);
- коефіцієнт покриття експортом імпорту (X_{10});
- обсяг капітальних інвестицій (крім інвестицій з державного бюджету) у розрахунку на одиницю населення наростаючим підсумком з початку року, грн (X_{12});
- темп зростання (зменшення) обсягу прямих іноземних інвестицій, % до обсягів на початок року (X_{13});
- обсяг податкових надходжень до місцевих бюджетів у розрахунку на одиницю населення, грн (X_{16});
- темп зростання (зменшення) заборгованості із страхових внесків економічно активних платників до Пенсійного фонду України, % до початку року (X_{18});
- темп зростання (зменшення) заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування економічно активних платників, % до початку року (X_{20});
- абсолютний приріст обсягу обороту роздрібною торгівлю у розрахунку на одиницю населення до відповідного періоду попереднього року, грн (X_{22});
- приріст (зменшення) чисельності наявного населення, % до початку року (X_{24});
- рівень безробіття населення у віці 15–70 років (за методологією МОП), % до економічно активного населення відповідного віку (X_{25});
- рівень зайнятості населення у віці 15–70 років, % до населення відповідного віку (X_{26});
- темп зростання (зменшення) заборгованості з виплати заробітної плати, % до початку року (X_{29});
- сума заборгованості з виплати заробітної плати, % до фонду оплати праці за останній місяць звітного періоду (X_{30});
- співвідношення кількості створених та ліквідованих робочих місць, % (X_{31});
- обсяг введеного в експлуатацію житла у розрахунку на 10 тис. населення, кв. м загальної площі (X_{33}).

Разом з тим, викликають сумнів результати розрахунку коефіцієнтів парної кореляції за показниками: «коефіцієнт покриття експортом імпорту» ($r_{yx10} = -0,5488$) та «співвідношення кількості створених та ліквідованих робочих місць» ($r_{yx31} = -0,4825$), оскільки зростання вказаних показників повинно було позитивно вплинути на зростання обсягів валового внутрішнього продукту в розрахунку на одну особу. Зазначене свідчить про недостовірність та неповну відображеність в офіційних засобах зв'язку інформації щодо стану

справ по вказаним напрямам діяльності. Отже, вказані показники недоцільно використовувати при проведенні оцінювання відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Також недоцільно використовувати при проведенні оцінювання показник «приросту (зменшення) чисельності наявного населення» ($r_{yx24} = -0,705$), оскільки він є однією з безпосередніх складових при розрахунку результативного показника – валовий внутрішній продукт в розрахунку на одну особу.

Щодо показника «темп зростання (зменшення) заборгованості із сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування економічно активних платників ($r_{yx20} = 0,7775$) – то його значення відображає реальний стан справ та проблеми бізнесу при нарахуванні заробітної плати та сплати завищених на даний період часу відрахувань на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Зазначене підтверджується ініціативами органів державної влади щодо зменшення у 2016 р. ставки єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Проте, для проведення аргументованого офіційного аналізу та здійснення оцінки розвитку регіонів зазначений показник не доцільно використовувати у вказаній методиці.

Відповідно до переліку показників, які залишилися після проведення попереднього дослідження, мультиколінеарність може бути лише між:

- обсягом виробництва сільськогосподарської продукції на 100 га сільськогосподарських угідь (X_4) та обсягом виробництва продукції сільського господарства у розрахунку на одиницю сільського населення (X_5);

- рівень безробіття населення у віці 15–70 років (за методологією МОП), % до економічно активного населення відповідного віку (X_{25}) та рівнем зайнятості населення у віці 15–70 років, % до населення відповідного віку (X_{26});

- темпом зростання (зменшення) заборгованості з виплати заробітної плати, % до початку року (X_{29}) та сумою заборгованості з виплати заробітної плати, % до фонду оплати праці за останній місяць звітного періоду (X_{30}).

Використовуючи формулу для перевірки наявності мультиколінеарності між факторами, було встановлено наступне: $r_{x4x5} = 0,99997$; $r_{x25x26} = -0,94957$; $r_{x29x30} = 0,0229$. Як бачимо, між факторами X_4 та X_5 й X_{25} та X_{26} присутня мультиколінеарність.

Отже, пропонуємо залишити в загальному переліку:

- показник, що характеризує обсяг виробництва сільськогосподарської продукції на 100 га сільськогосподарських угідь, як такий, що достовірно відображає ефективність використання наявних сільськогосподарських ресурсів і не прив'язаний до тенденцій урбанізації та зміни чисельності населення;

- показник, що характеризує рівень безробіття населення у віці 15–70 років (за методологією МОП), як такий, що має більш тісний зв'язок з результативним показником.

Використання зазначеної методики дозволило визначити ключеві показники загальною чисельністю 13, які найбільше впливають на рівень соціально-економічного розвитку країни взагалі та окремого регіону зокрема.

Порівнюючи результати наших досліджень із врахуванням та усуненням вищевказаних недоліків при визначенні показників та методики оцінювання регіонів з результатами Міністерства економічного розвитку і торгівлі України спільно з Державною службою статистики України, відображених у табл. 1, можемо констатувати суттєві різниці, особливо щодо п'ятирок лідерів та аутсайдерів.

Таблиця 1. Результати досліджень щодо визначення лідерів та аутсайдерів серед регіонів країни у січні-березні 2014 р. (без АРК та м.Севастополя), авторське групування

Рейтинг відповідно до Постанови [2]	Регіон	Рейтинг відповідно до авторської методики	Регіон
Регіони-лідери			
1 місце	м. Київ	1 місце	м. Київ ¹⁾
2 місце	Київська обл.	2 місце	Івано-Франківська обл.
3 місце	Івано-Франківська обл.	3 місце	Дніпропетровська обл.
4 місце	Хмельницька обл.	4 місце	Запорізька обл.
5 місце	Чернігівська обл.	5 місце	Київська обл.
Регіони-аутсайдери			
21 місце	Донецька обл.	21 місце	Харківська обл.
22 місце	Чернівецька обл.	22 місце	Тернопільська обл.
23 місце	Сумська обл.	23 місце	Чернівецька обл.
24 місце	Миколаївська обл.	24 місце	Кіровоградська обл.
25 місце	Кіровоградська обл.	25 місце	Сумська обл.

¹⁾ враховуючи специфіку розвитку м. Києва при проведенні оцінювання не використовувався показник «обсяг виробництва сільськогосподарської продукції на 100 га сільськогосподарських угідь».

Зазначене свідчить про відсутність єдиного підходу до оцінювання соціально-економічного розвитку регіонів і, як наслідок, не дозволяє сформулювати чіткий та обґрунтований план подальшого розвитку проблемних територій.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Використання запропонованого методичного підходу до оцінювання розвитку адміністративно-територіальних одиниць дозволить не лише запровадити обґрунтовану систему оцінювання та включити до моделі найважливіші показники, які мають найбільший вплив на економіку країни та регіонів, а й врахувати особливості розвитку кожної території. Зазначене дозволить органам державної влади та місцевого самоврядування побудувати дієву модель прогнозування та сформулювати чіткий і обґрунтований план подальшого розвитку проблемних територій, забезпечити дієвий взаємоузгоджений розвиток економічної та соціальної сфери, підвищити якість життя населення.

Разом з тим, заслуговує подальшого дослідження механізм визначення прогнозних тенденцій розвитку країни взагалі та регіонів зокрема на підставі сформованої групи показників.

1. Про внесення змін у додатки 1 і 2 до Порядку проведення оцінки результатів діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 9.04.2012 № 335 // zakon.rada.gov.ua.

Pro vnesennia zmin u dodatky 1 i 2 do Poriadku provedennia otsinky rezultativ diialnosti Rady ministriv Avtonomnoi Respubliki Krym, oblasnykh, Kyivskoi ta Sevastopolskoi miskykh derzhavnykh administratsii: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 9.04.2012 № 335 // zakon.rada.gov.ua.

2. Про запровадження проведення оцінки результатів діяльності Ради міністрів Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій: Постанова Кабінету Міністрів України від 9.06.2011 № 650 // zakon.rada.gov.ua.

Pro zaprovadzhennia provedennia otsinky rezultativ diialnosti Rady ministriv Avtonomnoi Respubliki Krym, oblasnykh, Kyivskoi ta Sevastopolskoi miskykh derzhavnykh administratsii: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 9.06.2011 № 650 // zakon.rada.gov.ua.

3. Економічна статистика // Державна служба статистики України // www.ukrstat.gov.ua.

Ekonomichna statystyka // Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy // www.ukrstat.gov.ua.

4. Желюк Т.Л. Прагматика використання прогнозування в системі структурного збалансування національної економіки // Інноваційна економіка. – 2012. – №12. – С. 3–9.

Zheliuk T.L. Prahmatyka vykorystannia prohnouzuvannia v systemi strukturnoho zbalansuvannia natsionalnoi ekonomiky // Innovatsiina ekonomika. – 2012. – №12. – С. 3–9.

5. Звіт про конкурентоспроможність регіонів України 2012 рік / Фонд «Ефективне управління» за підтримки Всесвітнього економічного форуму. – К., 2013. – 232 с.

Zvit pro konkurentospromozhnist rehioniv Ukrainy 2012 rik / Fond «Efektivne upravlinnia» za pidtrymky Vsesvitnoho ekonomichnoho forumu. – K., 2013. – 232 s.

6. Лозова О.В. Прогнозування соціально-економічного розвитку як інструмент державного регулювання соціальних процесів в Україні // Вісник ДонНУЕТ ім. М. Туган-Барановського. – Серія: Економічна. – 2012. – №4. – С. 58–36.

Lozova O.V. Prohnouzuvannia sotsialno-ekonomichnoho rozvytku yak instrument derzhavnoho rehuliuвання sotsialnykh protsesiv v Ukraini // Visnyk DonNUET im. M. Tuhana-Baranovskoho. – Serii: Ekonomichna. – 2012. – №4. – С. 58–36.

7. Лозова О.В., Ніколенко С.С. Оцінювання соціальних процесів як інструмент державного регулювання національної економіки // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – Серія: Економічні науки. – 2012. – №6, Ч. II. – С. 88–93.

Lozova O.V., Nikolenko S.S. Otsiniuvannia sotsialnykh protsesiv yak instrument derzhavnoho rehuliuвання natsionalnoi ekonomiky // Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. – Serii: Ekonomichni nauky. – 2012. – №6, Ch. II. – С. 88–93.

8. Моделювання соціально-економічного розвитку територій: Наук.-метод. розробка / С.М. Ромашко, І.З. Саврас, Р.Г. Селівестов, Р.В. Юринець. – К.: НАДУ, 2013. – 44 с.

Modeliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku terytorii: Nauk.-metod. rozrobka / S.M. Romashko, I.Z. Savras, R.H. Selivestov, R.V. Yurynets. – K.: NADU, 2013. – 44 s.

9. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів: національна доповідь / За ред. Е.М. Лібанової, М.А. Хвесика. – К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. – 776 с.

Sotsialno-ekonomichnyi potentsial staloho rozvytku Ukrainy ta yii rehioniv: natsionalna dopovid / Za red. E.M. Libanovoi, M.A. Khvesyka. – K.: DU IEP SR NAN Ukrainy, 2014. – 776 s.

10. Ярошенко І.В., Семігуліна І.Б. Методичні підходи щодо створення та забезпечення функціонування системи моніторингу та оцінки соціально-економічного розвитку регіонів в Україні // Проблеми економіки. – 2015. – №1. – С. 180–186.

Iaroshenko I.V., Semygulina I.B. Metodychni pidkhody shchodo stvorennia ta zabezpechennia funktsionuvannia systemy monitorynhu ta otsinky sotsialno-ekonomichnoho rozvytku rehioniv v Ukraini // Problemy ekonomiky. – 2015. – №1. – С. 180–186.